

renici non à Sancto Luca, sed ab Aposto- lo Paulo, unicum ex sacris Scriptoribus, cujus probarent recipereque authori- tatem, quanquam non idem sanctam ratam- que haberent, ut totum Evangelium & Apostoli illius epistolas reciperent; reji- ciebant enim quicquid erroribus suis adver- sum arbitrabantur. Loca illa hæreticorum fraude corrupta sedulo in Commentario adnotavimus.

22. Evangelium Sancti Pauli; illud eo nomine censetur, quod in ejus Epistolis innatur, uti cum ad Rom. 2. 16. scribit; Cum judicabit Deus occulta hominum, se- cundum Evangelium meum; & 2. Timoth. 2. 8. Memor esto Dominum Jesum Christum resurrexisse à mortuis, secundum Evangelium meum. Quibus verbis sive Evangelium il- lud insinuavit Apostolus sibi divinitus re- velatum (b), seu Evangelium Sancti Lu- cæ, juxta veterum quorundam opinio- nem (c), aut mantium Sanctum Lucam, fidem itinerum Apostoli comitem, ea scri- ptis redegit, quæ Paulus inter prædi- candum promebat. Porro Marcionitæ, ut jam innuimus, Evangelium istud ad S. Paulum spectare contendebant, quod in- illis citra fidei discrimen tolerari potuis- set, nisi simul temerario ausu manum in sacrum illud scriptum ausi fuissent infer- re, detrahentes addentesque quicquid de re sua esse arbitrabantur. Nec tamen ita reputandum, quasi Evangelium aliquod haberent Marcionitæ, ab Evangelio S. Lu- cæ, vel S. Pauli reapse diversum.

23. Interrogationes Maria. Duo erant hu- jus inscriptionis Libri Gnosticis familiares; alterius titulus: *Majores Interrogationes Ma- rie*; alter verò inscribatur: *Minores inter- rogationes Mariae*. Utrumque autem salaci- simum erat Opus, ut ne referri quidem sine pudoris dispendio earum sententiæ pos- sent. Porro Gnostici quæcumque de corpore foeda salaci voluptate exprimebant, ore deinde lambebant, ita se à Jesu Christo edo- ctos profitentes. Plura hujus generis sanè monstruosa apud S. Epiphanium leguntur, quæ ratione utentes homines vel cogitasse quidem vix persuaderemur.

24. Liber de Nativitate Salvatoris ex damnatione Gelasii tantum innotescit; cum autem in ejus decreto sub eadem inscri- ptione cum libro *De Virgine & Obstetrice* accenseatur, facilis inde conjectura, ejus- dem ferè esse argumenti cum Prot-Evan- gelio S. Jacobi, in quo & ortus Servatoris historia, & captum ab Obstetrice de inte- gritate Mariæ post ejus puerperium expe- rimentum describitur.

25. Evangelium S. Joannis, alio nomine De Dormitione Deiparæ, censurâ inuritur à Gelasio. Extat Græcum in nonnullis Biblio- thecis (d); & in quibusdam Mss. tribuitur S. Jacobo fratri Domini, in aliis S. Joanni Evangelisæ. Nondum prodiit in lu- cem, sed nec satis desideratur.

26. Evangelium S. Matthæ, de quo Ori- genes (e), & S. Ambrosius Præfat. in Luc. S. Hieronymus Proem. in Matt. Beda Venerabilis Præfat. in Luc. à quibus tamen solum operis nomen servatum est. Inter

Apocrypha à Gelasio rejicitur. Extant etiam Acta Apocrypha ejusdem Apostoli sic- ut & Traditiones vel axiomata, quæ fa- cile totum ejus nomine inscriptum Evan- gelium constituiebant; vel saltem ex eo- dem opere excerpta sunt. Legebatur e.g. in eo Libro, docuisse Apostolum (f), pri- mum cognitionis gradum in admiratione rerum præsentium constituendum; quibus verbis facile insinuat, non esse rebus præ- sentibus insistentium, neque earum usum, tanquam indifferens aliquid reputandum. Ex illo acceptam ferebant Carpocratiani sententiam illam, oportere cum carne pu- gnare, & ea uti; quibus verbis aliud de- signari volebant Hæretici, aliud à S. Vi- ro innuebatur; ita enim ejus mentem in- terpretatur S. Clemens Alexandrinus (g). Cum carne pugnare, & ea uti, nihil ei im- pudicum largiendo ad voluptatem, augere autem animam per fidem & cognitionem. Illud etiam tanquam ab eodem Apostolo dictum ferebatur. Si Elesti vicinus pecca- verit, peccavit Elestus. Nam si se ita ges- sisset, ut subter verbum seu ratio, ejus vitam ita esset reveritus vicinus, ut non peccasset. Hujus sententiæ optimus esse poterat sen- sus, oportere nempe ita à Christiano vitam institui, ut rectè vivendi atque à crimine abstinendi ceteris & frenum sit & exem- plum. S. Clemens Alexandrinus (h), pe- nes quem sententiæ illæ leguntur, testa- tur, non Carpocratianos tantum, sed & Valentinum, & Basilidem ejusdem Aposto- li nomine erroribus suis defendendis abusos.

27. Evangelium Perfectionis, à Gnosticis fabricatum, erroribus suis, & salacitatibus defendendis, solo ejus contemptu apud Patres innotescit. Diabolici Operis elogio notat S. Epiphanius, (i), quod inscri- bendum sit potius Consummatio, Dolor, & Luctus, quam Evangelium Perfectionis, nempe bonum sive excellentissimum Perfectionis nuncium.

28. Evangelium Simonianorum, sive Di- scipulorum Simonis Magi, legitur in Consti- tutionibus Apostolicis lib. 6. cap. 16. & in præfatione Canonum Arabicorum Concilii Nicæni. Porro in novissimâ eâ Collectio- ne narratur, Simonianos totum Evan- gelium suum distribuisse in quatuor tomos sive quatuor libros, quos mundi angulos sive cardines totius mundi machinæ susti- nendæ appellabant. Legimus in Consti- tutionibus Apostolicis, duos viros, Simonem & Cleobium plures perniciosos Libros sub specioso Patriarcharum & Apostolorum nomine supposuisse, quibus totum deji- cebatur dogma de creatione, providentiâ, nup- tiis, generatione, Lege, & Prophetis. Nec ultra de opere illo memoriæ proditum est.

29. Evangelium secundum Syros, notum apud S. Hieronymum in Catal. & Euse- bium Hist. Eccl. lib. 4. cap. 22. Confun- dendus est facile Liber cum Evangelio Nazærorum, sive Hebraico S. Matthæi, vel saltem cum Opere Tatiani, ex quatuor Evangelis constante, cujus frequens erat apud plures Catholicos in Syria & fini- timis regionibus usus, authore Theodoro. Porro Evangelium Hebraicum S. Matthæi com-

f Clem. Alex. l. 2. Strom.

g Strom. l. 3. & Euseb. l. 3. c. 29. Hist. Eccl.

h Strom. l. 7. pag. 748.

i Hæres. 26. n. 2.

b Galat. 1. 12. Ephes. 3. 3. c. Iren. l. 3. c. 1. Euseb. l. 3. c. 4. Hist. Eccl. Hieronim. in Catal. Quotiescum- que in Episto- lis dicit Pau- lus: juxta Evangelium meum, de Lu- cæ significat volumine.

d Codex Labb. 453. Lambec. l. 4. de Bibl. Vindob. 231. 244. & l. 5. pag. 24. e Origen. in Luc. bom. 1.

commodato recepisse se à Nazaræis Boeræ in Syria S. Hieronymus profitetur, quod maximè favet opinioni de Evangelio se- cundum Syros cum Evangelio Nazærorum confundendo. Verùm S. Epiphanius Hæ- res. 47. 1. Evangelium illud Syrorum à Ta- tiani Opere non distinguit.

30. Est igitur Tatiani Evangelium har- monia potius Evangeliorum, ex quatuor simul junctis Evangelis, quam reapse no- vum aliquod Evangelium (k). Porro Ta- tianum institutorem habuit S. Justinum Martyrem, cui hæsisse adhuc nonnulli sus- piciunt, cum harmoniam suam scriberet (l). Verùm quæ de Textu temerario ausu detraxit, alienum virum à Catholicorum sacris, dum scriberet, satis demonstrant. Sublatas ab illo docent Theodoretus Hæ- retic. Fabul. lib. 1. cap. 20. genealogias om- nes, & quæcumque tandem natum Jesum Christum secundum carnem è genere Da- vid demonstrant. Ideò verò eodem Ope- re usos plures Catholicos refert, quod compendiosâ viâ ad studium Evangeliorum deduceret, cum brevius esset opus, quam integer quatuor simul Evangeliorum Textus; addit insuper, plusquam 200. ejus Exemplaria è manibus Fidelium se retra- xisse, quatuor simul Evangeliorum Canonico- rum Codice substituto. Extat in Orthodoxo- graphis & Bibliothecis PP. Harmonia quæ- dam sive Evangelium, Tatiani quidem no- mine inscriptum; cum autem nulla in eo genealogia desideretur (m), argumen- tum ex eo ducitur apertissimum, non Ta- tiani Opus illud, sed Ammonii Alexandrini haberi oportere. Quare inter ille prorsus nostrâ ætate Opus Tatiani creditur; sal- tem Græcè scriptum nullum extat, nam- que ejus Germanicam seu veterem Alle- manicam Versionem D. Fabricius in Notis ad Evang. Tatiani pollicetur.

31. Evangelium Thaddæi sive Juda Ge- lasii Papa judicio apocryphum. An tamen ullum existerit Thaddæi Evangelium, ambi- git Fabricius (n), 1. Quod alium de illo sit apud Veteres silentium, 2. Quod Vincen- tius Bellovacensis & vetus M. Abbatæ S. Claudii, loco Thaddæi habent Matthæi, cujus Apostoli nomine Evangelium quod- dam inscriptum legitur apud Gelasium. Quidquid tandem sit, Evangelium illud Thaddæi penitus ignoratur.

Evangelium S. Thoma totâ antiquitate celebratissimum, alio titulo, nempe Evan- gelii Infantia Salvatoris, de quo in supe- rioribus, innotescit. Sunt qui suspicentur, duo esse Evangelia Infantia, alterum apud Gnosticos vulgatum, aliud apud Manichæos. S. Augustinus sententiam quandam ex Li- bris apocryphis Manichæorum laudat, non aliunde facile, quam ex eorum Evan- gelio decerptam. Querunt à Jesu Christo Apostoli, quid de Prophetis reputandum sit; quibus ipse reponit: *Dimissisti virum, qui ante vos est, & de mortuis fabulamini* (o).

32. Evangelium Valentini (p), seu po- tius Valentianorum, nullum enim à Va- lentino scriptum Evangelium uspiam le- gimus. Porro idem esse opus credimus ab Hæreticis illis Evangelii veritatis titulo

inscriptum, de quo S. Irengus lib. 3. cap. 13. *Qui sunt à Valentino, in tantum processerunt audacia, ut quod ab his non olim conscriptum est, veritatis Evangelium titu- lent, in nihilo conveniens Apostolorum Evan- gelis.*

Inde facile Hæretica illorum dogmata exscripsit S. Epiphanius (q). Ita verò opus illud exordiebatur. *Apud animales, apud carnales, apud mundanos, apud exaggeratam animi vim, Nus nunquam desinens per- petuis ac nunquam desinentibus, salutem. Equidem eorum, quæ neque nominari nec explicari oratione possunt, queque caelestibus ipsis superiora sunt, mentionem apud vos insi- tuam, quæ neque Principatus, neque Potestates, nec qua illis subiecta sunt, ne- que aliud quidquam intelligentiâ potest conse- qui &c.* Reliqua ejusdem erant saporis; absurda præter fidem continebant, apta simplicibus rerum mirabilium narratione fallendis. Doctrinam suam didicisse se Va- lentinus ex Theuda Discipulo S. Pauli ja- ctabat (r).

33. Evangelium Vita seu Vivum, Mani- chæis probatum (s), apud Veteres non- nullos memoratur (t); nihil nisi nomen de illo uspiam superest. Porro vulgatum erat pariter ab illis Hæreticis Evangelium S. Thoma, Infantia Salvatoris, & alterum Sythiani cujusdam viri Aegyptii, ac tan- dem alterum inscriptum *Alta* sive *Mo- dia*; quæ omnia ætate nostrâ penitus ignorantur.

34. Evangelium S. Philippi Manichæis familiare, quantum colligimus ex anathe- matismis, quibus renunciantes olim eorum sacris hæresim ejurabant. Erat etiam al- terum Evangelium ejusdem nominis Gno- sticis probatum, cujus fragmentum istud refert S. Epiphanius Hæres. 26. n. 13. *Mibi Dominus aperuit, quibus anima verbis uti, cum in Cælum ascendit, ac quemadmodum unicuique Cælestium Virtutum respondere de- beat; nimirum: Ego me ipsam agnovi, atque undequaque collegi, neque Principi (Mundi, Demoni) filios genui; sed ejus radices extirpavi, ac dissipata membra in unum coe- gi; teque adeo qui sis novi; sum enim de Cælestium numero. Atque hoc modo illa dimittitur. Si autem sobolem propagasse re- peritur, tandiu infra detinetur, donec filios suos recipere potuerit, & ad semetipsam attrahere.* Facili prorsus operâ eorum ver- borum sensum interpretari & occulta iniqui- tatis Gnosticæ mysteria referare quis pos- set; sed pudor vetat. Videfis S. Epidia- mium Hæres. 26.

35. Evangelium S. Barnabæ inter Apo- crypha à Gelasio Papa rejicitur. Memorie proditum est, an. 488. in Insula Cypro in- ventum S. Bartholomæi corpus, atque su- per jacentis pectus positum Librum, quem ejus Apostoli manu scriptum ferunt (u). Porro in Codice illo Evangelium Hebræum S. Matthæi descriptum alicui affirmarunt (x); cum interim alii Versionem Græcam ejusdem Evangelii maluerint (y); alii Evangelium S. Marci (z). Quod autem à Gelasio censurâ innotuit Evangelium, alterum planè fuisse Librum oportet; fa- cile

q Hæres. 31.

r Clem. Alex. Strom. l. 7. pag. 764. s Vide Timoth. Constantino- pol. libro de his, qui ad Ecclesiam accedunt. Ana- thematis. Manich. apud Co- teler. tom. 1. Patr. Aposto- lic. t Phor. Cod. 85. & M. S. contra Mani- ch. l. 1. apud Fabric. de Apocryph. N. T. pag. 141. & 381.

u Theodor. Le- stor l. 2. Ce- dren. &c. x Siebert. Gemblac. an. 489. y Casaubon. in Baron. c. 12. z Græci in Sy- naxario.

k Euseb. Hi- stor. Eccle- sib. 4. cap. 29. l Victor Capuan. Præfat. ad Harmon. Tatiani.

m Legas illas deducias cap. 5.

n Fabric. de Apocryph. N. T. pag. 136. not. ad Gelas. decretum.

o Cont. Ad- versar. Legis & Prophet. l. 2. c. 4. p Tertull. de Præscrip. ad- versus hæres. c. 47. Evange- lium habet etiam suum. (Valentinus) præter hæc no- stra.

cilè ab Hæretico quodam Authore scrip- tum. Fateri tamen cogimur, nihil satis certi de Opere à Gelasio notato constare.

a Bivar. ad Chron. L. De xtri an. 37.

36. Evangelium S. Jacobi Majoris, in Hispaniis, ut ferunt, inventum A. 1595. à Bivarío (a). Porro ille eodem anno reperisse dicitur Codicem illum in monte Granatenfi unà cum sacris Lypsanis Testiphontis, & Cæciliæ discipulorum S. Jacobi, atque 18. Codicibus plumbeis in laminis descriptis, quarum aliqua exaratae narrantur ipsius Apostoli manu. Inventæ inter cetera Missa Apostolorum unâ cum Cæremoniali S. Jacobi & historiâ quadam Evangelicâ. Sed scripta hæc omnia Innocentius XI. A. 1682. censurâ inussit.

b Iren. l. i. c. 35. contra hæres. Epiphani. hæres. 28. n. 1. Theodoret. hæretic. Fabul. tom. 1. c. 15. Tertull. Præscript. c. 47.

37. Evangelium Juda Isariotiba, commentum Cainitarum, & absurda illius Hæreseos propugnaculum (b). Porro Hæretici illi virtutem agnoscebant quandam ipso Creatore, quem inferiorem virtutem appellabant, præstantiorem, sapientiæ titulo insignitam. Hanc supremam virtutem notam habuisse viros impietate suâ in veteri Testamento notissimos, Cainum, Core, Sodomitas, & ipsum pariter Judam defendebant; addentes quoque bellum eorum operâ adversus virtutem Creatoris pro defendenda superiori virtute susceptum. Quod igitur absurda hæc dogmata sua fidenter venditarent, Evangelium Judæ procluserunt, totum illud iniquitatis mysterium, ab ipso Juda tantummodo inter omnes Apostolos agnitum, exponens. Perit Opus, apud Veteres quidem frequenter memoratum, sed aeternâ dignum oblivione.

38. Evangelium Veritatis, alius est Evan-

gelii Valentinianorum titulus, quemadmodum in superioribus art. 33. innuimus.

39. Mentio est apud Veteres de Pseudoevangeliis interpolatis à Leucio, Luciano, Seleuco, & Hefychio (c); quorum non integra erant procusa Opera, sed genuina Evangelia Sacrorum Scriptorum eorum fraude corrupta. Si verò nova erant Evangelia, hæc cum aliquo ex superioribus à nobis descriptis confundebantur. D. Grabe (d) reperisse se in Bibliotheca Corporis Christi Oxoniensi testatur Codicem Pseudoevangeliæ Leucii, cujus refert fragmentum totidem verbis in Evangelio Infantia recurrens; quo scilicet narratur fabella de Jesu, qui ad Ludî magistrum addiscendis literis missus, quæstionibus propositis habere, se unde Doctorem suum instrueret, demonstravit.

Hæc habuimus quæ de Apocryphis Evangelis apud Veteres occurrentibus differemus. Odium, quo scripta illa Ecclesia semper prosequuta est, & contemptus, quo semper rejecta, id tandem effecerunt, ut aeternæ tradita oblivioni tandem interirent. Cujus quidem jacturæ si ex fragmentis in Dissertatione hac nostra relatis argumentum capere licet, nullo mœrore affici nos oportet; & si nullo alios nacta esset Ecclesia nostræ ætatis Hæreticos adversarios, quàm quos in superioribus memoravimus, quæta satis sibi esse omnia reputaret. Sed ea erant Ecclesiæ illius tempora, ut nihil maxime laborandum sibi Diabolus susciperet, quàm ut odium & contemptum in illam creans, externos ejus adversarios incitaret.

c Vide Decret. Gelasi & Epistolam tertiam, Innocentii III. c. 7.

d Grabe in Iren. l. i. c. 17.

DISSERTATIO

IN MAGOS, QUI JESUM ADORATURI VENERUNT.

Magorum ad cunas Jesu Christi adventus & præstita ab illis Divino Infantis adoratio, inter prodigia N. T. primas jure meritoque tenet; tum & argumentum est planè ad evidentiam Divinitatem Jesu Christi demonstrans; ac tandem relatum fidei & gratiæ insignem triumphum prædicat, ait S. Chrysostomus Hom. 6. in Matth. Fulgens illud, quod intuentium oculos perstrinxit, sidus novâ luce & mentem irradiavit, & spiritum novo incendit ardore, quod & de ortu novi Regis noverunt, & ad novum longum æquæ ac periculofum iter suscipiendum Magi animarentur. Opportunum tunc succurrit verus illud ante 1500. annos prolatum à Balaamo Oraculum: Orietur stella ex Jacob, exsurgat virga de Israel (a). Gratia pariter eorum mentibus affulsit, cujus luce

a Num. 24. 17.

indicatum ab astro Regem illum, de quo in Oraculo, noverunt. Venientes igitur Jerosolymam nihil veriti, de novo Rege nunciari sibi aliquid quæsierunt; comperito Bethleem Oraculis Prophetarum locum esse Messiaæ cunabulis designatum, eò statim se conferentes Infantem nacti sunt, pauperem, imbecilem, & nulla Regiæ dignitatis præferentem insignia: illi accedentes prout adorant, muneribus etiam in obsequi sui pignus oblati. Quale, rogo, exemplum fidei illustrius; quale majus insignisque prodigium?

Totam hæc ejus rei historiam examinandam non suscipimus, iis tantum contenti, quæ ad Magos ipsos, eorum regionem, & fidem pertinent.

Magorum nomen generatim usurpatur de præstigiatoribus quibusdam, divinis, genethliacis, & somniorum interpretibus, vel etiam de Sacerdotibus & Divinis Per-

farum, qui potissimum Magorum nomine designabantur. Eius ethymon derivatur ex Hebræo *Moug* sive *Mag*, dissolvi, diffuere, & figuratâ locutione animis cadere (b). Habebatur enim persuasum, Magiam terrorem in armatos injicere, in fugam vertere Magos valuisse. Deducunt alii ex Hebræo *Hagab* (c), ex quo *M. bagab*, meditari, mustitare, & intra dentes loqui; solent enim Magi preces suas obmurmurare.

b Vide Stanlei par. 14. Philo. Joseph. Perfar. & Cleric. Indic. Philolog. ibidem.

c Vide Isai. 8. 19.

d Vide Menag. Notas in Laert. Præm.

e Hefychius

f Cicero de Divin. l. 1. c. 41. g Dio Chrs. orat. Boristhenicâ.

h Laert. in Præm. Hieronym. l. 2. contra Jovinianum.

* Laert. in Præm. ex Divinonis Perseis.

§ Vide Herodot. l. 1. c. 131. & Strab. l. 15.

i Chrysost. hom. 7. in Matth. Autor. Oper. imperfect. Cyvill. Alex. l. 4. in Isai. Juvenicus Poeta, Clemens Alexand. l. 1. Strom. Basil. de humana Christi Nativitate, Theophylact. in Matt.

phos habebant. Porro ea veterum opinio apud Recentiores pariter non infrequentes obtinuit (k). Magos illos oriundos tradunt Armeni (l) ex vico Maveg, ad lacum Ran in Armenia, quem etiam locum martyrio suo consecrassent, postquam à Bethleem rediissent, affirmant. Evangelium apocryphum Infantia Salvatoris Discipulos Zoroastri constituit; quare à Perfide appellasse Viros illos constat. Beda, & Rupertus Abbas [m] id persuasum habuisse creduntur ex tribus Orbis partibus, Asiâ, Africâ, & Europâ venisse. Id saltem ab illis Scriptoribus traditum, Magos illos tres Orbis partes designare; quod etiam à Piætoribus nostræ ætatis insinuatum est, Æthiopem, Persam & Græcum, sive Romanum exprimentibus. Vetus Author (n) inter Opera S. Augustini, ex ultimis Æthiopiæ finibus accersit; Author Operis de Mirabilibus S. Scripturæ quæst. 4. (o) è terra Evilath; Tertullianus è Regione Damascena (p).

Sed ex his conjecturis pleræque defendi vix possunt; neque Africa, neque Ægyptus, neque Æthiopia regiones sunt Judææ orientales; Armenia, & Damascus ad meridiem eandem regionem spectant. Quod ad Magorum nomen pertinet, unde accessendi viros è Perfide maxima conjectura, nullum est pro ea ætate argumentum; ex quo namque Persarum Imperio sub Cyro, eiusque successoribus, major orientis portio accessit, Magorum nomen prorogatum est ad Sacerdotes, & Divinos omnes, qui ad subjectis Imperio Persarum gentes pertinebant. Quare nomine illo æquè censentur Vates Chaldaei, Arabes, & aliorum populorum; nec planè alio sensu, quàm qui ætate illâ obtinebat, nomen illud Magorum usurpassent creditur S. Matthæus, ut proinde nihil aliud eo designare voluerit, quàm viros Sapientes, qui astrorum observationibus futurorum auspicia captare novisseni.

Quæ nostra conjectura duplici potissimum ratione probatur: primâ ex Regione, unde viri movisse perhibentur; secundâ ex studio sapientiæ, quod profitebantur, deductâ. Venerunt igitur ex Oriente (q), eademque qua Balaam professione censentur, Balaam, inquam, qui novi fideris ortum vaticinatus fuerat; cum illi novi pariter fideris aspectu ad Bethleem invitati venissent. Porro in Scripturâ Orientis nomen plerumque usurpatur de Arabia deserta, Mesopotamiâ, & Chaldæâ. Balaam ad Arabiam desertam pertinebat, ubi nec Magorum nomen ignotum, quo titulo censentur homines sapientiam professi, & qui futurorum arcana pandere noscent. Sed hæc suscipi demonstranda. Ipse de se Balaam testatur, venisse ex Aram de montibus Orientis (r); erat autem incolâ *Pethura ad fluxum filiorum populi sui* (s), nempe *Pethora* vel *Pacora* ad Euphratem. Illam supra seu trans Mesopotamiam Eusebius (t) constituit; an verò cis vel ultra amnem sita esset, eo tacente, incertum; mallem tamen ultra, & in Syria, vel Arabia deserta collocare.

k Maldon. Spanhem. Drus. Genebr. Petav. Scalig. alii in Num. l Chardin Itiner. Persic. t. 3. pag. 131. Gallicæ. m Beda, & Rupert. in Matt. 2.

n Serm. olim. 9. de Sanctis, num. 128. in Appendic. o Inter Opera ejusdem Paris. p Tertull. contra Judæos.

q Matt. 2. 1. Ecce Magi ad Orientem venerunt Jerosolymam.

r Num. 23. 7.

s Num. 24. 5.

t Euseb. in locis.

Por-